

41 ÅRS TRO TJENESTE I SKOVEN

/ SIDE 4

INDHOLD

- 03 Leder, Thomas Møller
- 04 41 års tro tjeneste i skoven
- 06 Kvindelige bønder forener sig
- 08 Brancheklubben for Gartneri og Planteskole
- 09 Mejeriernes brancheclub
- 10 Årsmøde i Den Grønne Landsbrancheclub
- 12 Verdensmål i GRØNT: Der er proteiner i græsset
- 14 Fuldt fokus på uacceptabel adfærd
- 15 Noter

GRØNT

7/2021 (45. Årgang)
ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche. Magasinet udkommer 8 gange om året og udgives af Det Grønne Repræsentantskab, Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør:
Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken
thomas.moller@3f.dk
Telefon: 21 47 77 67

Redaktionsudvalg:
Line Bjørndal, 3F Odense GOPS
Rita Olsen, 3F Aarhus Rymarken
William Andersen, 3F Holstebro
Walter Markussen, 3F BJMF

Magasinet er uafhængigt af 3F og Det Grønne Repræsentantskab, og artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis repræsentantskabets eller 3Fs holdninger.

LAYOUT & TRYK:

Rosendahls A/S – www.rosendahls.dk

FORSIDEFOTO: Morten Herlev

OPLAG: 2. halvår 2021: 11.000

DEADLINE FOR NÆSTE UDGIVELSE: 24. januar

IDÉER TIL ARTIKLER

Har du et forslag til en artikel eller et indlæg, så kontakt en af vores to journalister:

Morten Hansen
journalist.morten.hansen@gmail.com
Telefon: 24 48 00 23

Morten Herlev
morten.herlev@3f.dk
Telefon: 26 77 18 59

ANNONCESALG

Rosendahls Mediaservice
Jette Sterndorff-Jessen
Telefon +45 76 10 11 47
jsj@rosendahls.dk
www.rosendahls-mediaservice.dk

ABONNEMENT

GRØNT udsendes til 3F-afdelinger med kollektivt abonnement samt eksterne abonnenter og brancheorganisationer indenfor den grønne branche. Et abonnement koster 85 kr. om året.

VIL DU TEGNE ABONNEMENT?

Så kontakt Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken: thomas.moller@3f.dk, Telefon: 21 47 77 67.

3F-afdelinger med kollektivt abonnement:

Sjælland og Bornholm: BJMF, Bornholm, Frederiksborg, Frederiksværk-Frederikssund, København, Midt og Østsjælland, Nordsjælland Syd, Nordøstsjælland, Slagelse, Storebælt.

Jylland: Als, Bjerringbro-Silkeborg, Esbjerg, Fredericia, Holstebro, Midtjylland, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skiveegnen, Aalborg, Aarhus Rymarken.

Modtager du ikke GRØNT, så kontakt din lokale 3F-afdeling.

Er du nysgerrig?

I snart 2 år har vi på grund af Corona kun kunne mødes på videomøder og de sociale medier – og så selvfølgelig her i GRØNT. Det har fungeret – men det er ikke nok til at få en fælles oplevelse af vores faglige diskussioner og en debat om fremtidens faglige og politiske udfordringer.

Årsmødet i Den Grønne Landsbrancheklub er en god lejlighed til at mødes til diskussion og debat. Om vores overenskomster, fag, den politiske dagsorden, og hvad der rører sig i forbundet og i Den Grønne Gruppe. På årsmødet kommer der blandt andet besøg fra Christiansborg, så vi kommer helt sikkert til at snakke om natur og biodiversitet og arbejdsmiljø. Diskussionen om EU-mindsteløn vil helt sikkert også blive vendt.

Måske vigtigst af alt så mødes vi på tværs af de grønne fag og får snakken på tværs af landet. Det inspirerer og udvikler, og det er det, årsmødet i den Grønne Landsbrancheklub kan.

Hvis du er fagligt aktiv og interesseret, så er det på dette årsmøde, du kan møde de personer, der skal forhandle den overenskomst, du arbejder under. I brancherne vælger vi indstillinger til de forhandlingsudvalg, der senere skal vælges på 3F kongressen i september 2022. Det er de udvalg, der skal udtage krav og forhandle overenskomster i 2023 (anlægsgartnere mv.) og i 2024 (landbrug og gartneri mv. (GLS-A)).

Det er måske også en appetitvækker for dig og dine kollegaer til at sætte jeres arbejdsplads og jeres fag på dagsordenen på forårets generalforsamlinger i din lokale 3F Fagforening.

Jeg håber, vi ses den 7. - 9. februar til årsmødet. Program og tilmelding er omtalt i dette nummer af GRØNT

THOMAS MØLLER
Redaktør

Brian Kirk Lauritsen modtog i oktober Dronningens Fortjenstmedalje for 40 års tro tjeneste i det offentlige. Han skulle egentlig have modtaget medaljen sidste år, men det satte coronaen en stopper for. Men det gør ikke så meget. "Medaljen betyder mere for min familie end for mig," konstaterer han.

41 års tro tjeneste i skoven

Den 29. september 1980 startede Brian Kirk Lauritsen i et tre måneders vikariat i de vestjyske skove. De tre måneder er blevet til 41 års ansættelse og mange år som tillidsmand, hvor han blandt andet har været med til at afskaffe akkorden. Brian nyder stadig jobbet i det fri.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Sådan en lun novemberdag i Hoverdal Plantage er det let at se, hvad der er det gode ved et job som maskinfører i skoven. Fuglene kvadder energisk, og solen sender sine lave stråler ind gennem nåletræerne og lyser skovbunden op. Brian Kirk Lauritsen befinder sig godt her i skoven, hvor han i dag er i gang med tynde ud i træerne i plantagen, som hører under Naturstyrelsen.

"Jeg nyder friheden herude. Vi kan selv tilrettelægge arbejdsdagen. Om vi møder klokken 7 eller 7.30, er der ingen, der tjekker. Og så er man jo helt tæt på naturen og dyrene," fortæller Brian Kirk Lauritsen, da han har slukket sin enorme Komatsu 855 udkørselsmaskine og står i skovbunden. Han finder sin mobiltelefon frem og bladrer igennem billedmappen.

"Ham her så jeg en tidlig morgen. Han stod og passede på sin flok", fortæller han

og viser et billede af en stor kronhjort, der står majestætisk i skovbrynet.

Fra akkord til ordnede forhold

Det lå egentlig ikke i kortene, at Brian Kirk Lauritsen skulle ende med en lang karriere hos Naturstyrelsens Driftscenter i Vestjylland. Han er egentlig udlært tømrer, men der var ikke meget arbejde at få i 1980, og så måtte han finde på noget andet:

"Jeg blev lovet tre måneders arbejde sammen med to af mine kollegaer. Det er så blevet til 41 år. Det samme gælder for en af de to andre, jeg startede sammen med. Vi arbejder stadig sammen."

Det var andre tider dengang. Der foregik arbejdet med motorsav og på akkord. Dengang var der 125 mand ansat til at skove 7500 hektar. I dag er der 12 mand om 18.000 hektar, og de store maskiner tager sig af det fysiske arbejde.

Brian Kirk Lauritsen kan godt savne kameratskabet fra dengang, hvor der var mange flere ansat i skovene. Til gengæld var han helt sikkert ikke blevet 41 år i branchen, hvis jobbet stadig var lige så fysisk krævende:

"Vi knoklede løs dengang. Vi var jo ansat på akkord, så det var med at få lavet noget. Men sådan er det heldigvis ikke mere. Som tillidsmand har jeg været med til at afskaffe akkorden og få indført en god løn og bedre arbejdsforhold. Havde vi stadig arbejdet med motorsav og på akkord, så havde jeg ikke holdt så længe."

I dag er Brian Kirk Lauritsen efterhånden blevet 61 år, så tankerne om pension er naturligt nok ved at indfinde sig. Men: "Så længe helbredet holder, fortsætter jeg. Jeg har da gjort mig tanker om, hvornår jeg stopper. Men dem holder jeg for mig selv."

ZBC

Det er nu, du skal gøre det

Anlægsgartner, struktør, rør lægger eller kloakmester? Hvad mangler du på dit CV? Vi starter nye hold i januar. Vi starter også kloakmesteruddannelse til januar.

Vil du vide mere?

Ring til Heidi Davidsen, Virksomhedskonsulent: 4133 4831

Find næste kursusstart her:

"Stop mig, jeg har fået en skør idé. Lad os starte en forening!" Sådan indledte formand Karoline Wraa et opslag i facebookgruppen De Kvindelige Bønder. Ingen stoppede hende. Tværtimod var der fuld opbakning til Karolines idé, og foreningen har nu over 200 medlemmer."

De Kvindelige Bønder

Foreningen De Kvindelige Bønder er stiftet 30. september 2021 og henvender sig til kvinder, der arbejder i eller interesserer sig for landbruget. Foreningen vil skabe et trygt og godt miljø, hvor alle skal føle sig velkomne og kan tale frit.

Læs mere om forening og medlemskab på: www.dekvindeligebonder.dk - eller følg foreningen på Facebook eller Instagram.

Kvindelige bønder forener sig

Den nystartede forening "De Kvindelige Bønder" vil være et mødested, hvor landmænd af hunkøn kan sparre, snakke og støtte hinanden. GRØNT har mødt De Kvindelige Bønders formand, Karoline Wraae.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Solen skinner lavt og klart ned over bindingsværkshuset, hvor Karoline Wraae bor med sine forældre. Udenfor spankulerer høns klukkende rundt på græsplænen, og i stalden bolttrer hunde, katte og heste sig i skøn forening. Sådant en efterårsdag i det nordfynske tager landbrugslivet sig ud fra sin allerbedste side. Men det er ikke kun lutter lagkage; især ikke som kvinde. Det kan 22-årige Karoline Wraae skrive under på:

"Hvis du som kvinde ikke er vant til landbruget, så er det virkelig hårdt at starte. Det skal man vænne sig til. Jeg kan huske, da jeg startede i praktik... jeg var ved at dø! Så hårdt var det. Det er også derfor, så mange piger falder fra under uddannelsen. Vi startede for eksempel fire piger på mit hold. Da vi kom tilbage fra første praktik, var det kun mig tilbage."

"Vi kan godt lide mænd! Men..."

Netop det hårde landmandsliv er en af grundene til, at Karoline Wraae – sammen med syv andre kvindelige landmænd – har taget initiativ til at stifte foreningen "De Kvindelige Bønder" den 30. september i år. Foreningen er en naturlig forsættelse af en facebookside og snapchat af samme navn, som de otte kvinder sendte i luften sidste år. Trods sin korte levetid har foreningen allerede nu over 200 medlemmer.

"Vi deler gode historier med hinanden og giver hinanden råd om en arbejdsdag, der er fysisk hård og mandepreget. Det er rart at have et sted, hvor vi kan snakke sammen som kvinder. Men det er også vigtigt for mig at sige, at vi ikke er ude på at hænge mænd ud. Vi kan godt lide mænd!" understreger fra Karoline Wraae, inden hun fortsætter:

"men jeg oplever tit, at jeg ikke får lov til at komme med i marken, fordi jeg er kvinde. For marken er sådan noget med fysisk arbejde og maskiner. Så kan man godt stå dér og føle sig som en lille pige. Der var også en gang, hvor jeg skulle til at svejse

noget. Så kom der en mand hen og sagde, "det dér kan du da vidst ikke finde ud af", og tog værktøjet ud af hænderne på mig. Så stod jeg dér og tænkte "jeg har sgu da været på svejsekursus!". Det er sådan nogle situationer, hvor jeg savner, at vi får brudt rutinerne."

Plads til alle slags kvinder

På sigt håber Karoline Wraae, at foreningen De Kvindelige Bønder kan blive så slagkraftig, at den kan tage mere alvorlige sager op, hvis nogen kvinder føler sig udsat:

"Vi forlanger ikke særbehandling, men arbejdsforholdene skal være i orden. Vi har for eksempel haft en enkelt sag om diskrimination. Her var der en kvinde, der skrev, at hun følte sig begloet, når hun skiftede tøj. Her fik vi en god snak om problemet, og det endte med, at kvinden tog fat i chefen og fik løst problemet."

Karoline Wraae ser desuden gerne, at foreningen kommer til at fungere som en god kilde til inspiration for unge kvinder, der overvejer uddannelsen. På den måde kan de blive bedre forberedt på den fysisk hårde arbejdsdag, hvor tonen også kan være ret maskulin:

Karoline Wraae er vild med dyr og troede i folkeskolen, at hun skulle være dyrlæge, "men det rakte evnerne ikke til," erkender hun. I stedet må hun nøjes med at kæle for katten Kazoo og de andre dyr på gården.

"Jeg er selv sådan én, der kan stå og hakke en bajer med drengene, og som synes, det er sjovt, når nogen fiser. Men der skal også være plads til pige-pigerne. Jeg kan selv huske, da der pludselig blev ansat en kvinde på min arbejdsplads. Så tænkte jeg "åh nej, kan jeg nu ikke få lov til at have alle mine mænd i fred? Men det var jo en følelse, jeg havde, fordi jeg slet ikke var vant til at se kvindelige kollegaer. Dét vil vi have lavet om på. For selvfølgelig skal der være flere kvinder i landbruget."

Foreningen håber at kunne skabe flere arrangementer om året, hvor de kvindelige medlemmer kan samles – både til faglige oplæg og til hygge. (foto: De Kvindelige Bønder)

Brancheklubben for Gartneri og Planteskole

Brancheklubben for Gartneri og Planteskole er en kombination af det politiske, det faglige og det sociale aspekt. Her kan man tage familien med til blomsterfestival og samtidig give sit input til de kommende overenskomstforhandlinger.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HANSEN

“Det er jo ikke kun for tillidsrepræsentanter, det er for alle medlemmer af Den Grønne Gruppe. Hvis du er medlem af Den Grønne Gruppe i 3F, så er du automatisk medlem af brancheklubben,” understreger Joan Nordtop Jensen, der er næstformand i branchebestyrelsen for Gartneri og Planteskole og til daglig TR hos Gartneriet PKM A/S i Odense.

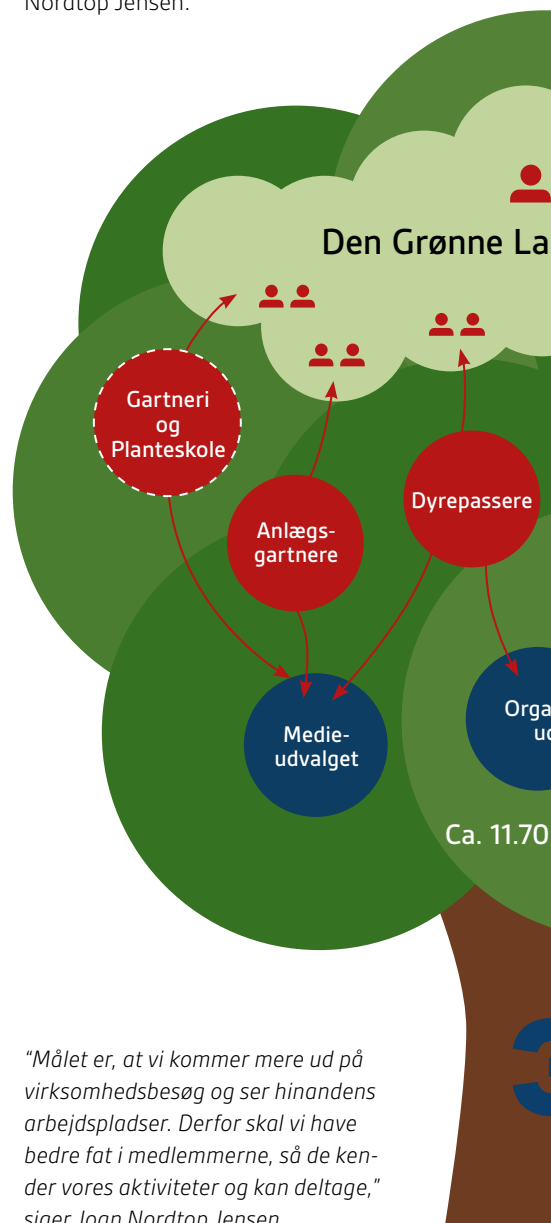
“Landsbrancheklubben handler om at få flere folk under indflydelse. Der er jo forskellige kulturer fra branche til branche. Der har virkelig været forskel på, hvordan de forskellige faglige kulturer har fungeret. Når det gælder min branche, så har vi jo mange udlændinge. De udenlandske kolleger er medlem, men de er ikke aktive i brancheklubben eller medlemmer af brancheudvalgene. Vi mangler at få oplysning-

ger ud til de flersprogede folk, så de kan se glæden og fordelene ved at deltage i brancheklubbens arrangementer og samtidig deltage i overenskomstarbejdet,” siger Joan Nordtop Jensen.

I brancheklubben for Gartneri og Planteskole kombinerer man det faglige og politiske med sociale arrangementer, der kan pirre den grønne faglighed: “3F Odense GOPS ligger godt til vores aktiviteter. Vi har haft busser fra Sjælland og Jylland i forbindelse med blomsterfestivalen, hvor man samtidig kunne komme med input til overenskomsten,” siger Joan Nordtop Jensen og fortsætter:

“Vi har både inspiration fra vores branche krydret med det faglige og politiske aspekt. I brancheklubben diskuterer vi

blandt andet overenskomstforhold og uddannelse. Det er også herigennem, man får oplysninger om andre aktiviteter, når vi skal ud og stå med et flag et eller andet sted – måske ved Nemlig,” slutter Joan Nordtop Jensen.

“Målet er, at vi kommer mere ud på virksomhedsbesøg og ser hinandens arbejdspladser. Derfor skal vi have bedre fat i medlemmerne, så de kender vores aktiviteter og kan deltage,” siger Joan Nordtop Jensen.

Mejeriernes brancheklub

I det kommende år skal mejeriernes brancheklub ud at gøre sig mere synlig – især over for private mejerier. På den måde kan bestyrelsen være med til at vise, hvordan den kan gøre en forskel på den enkelte arbejdsplads

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Der er generelt gode arbejdsvilkår i mejeribranchen. Der er gode overenskomster, og der er styr på arbejdsmiljøet og sikkerheden, konstaterer formand for mejeriernes branchebestyrelse, Henrik Skaksen, da GRØNT møder ham på hans arbejdsplads på Arla Foods Bislev.

Derfor er mejeriernes brancheklub nødt til at gøre sig ekstra umage for at blive mere synlig og vise, hvordan den kan være med til at gøre en forskel.

"Jeg ser brancheklubben som et naturligt bindeled mellem medarbejdere, tillidsfolk, den lokale 3F-afdeling og Den Grønne Gruppe. Vi har for eksempel en vigtig rolle i at samle forslag og krav ind til overenskomstforhandlingerne. Derfor er det meget afgørende for os, at vi kommer ud og får mødt de enkelte medlemmer og tillidsfolk på mejerierne og får snakket om arbejdsmiljø, uddannelse og overenskomster. Især på de mindre, private mejerier, hvor der måske ikke er helt så mange tillidsvalgte. Vi skal skabe kontakter og gode forhold. På den måde husker de os også, hvis der opstår problemer," siger Henrik Skaksen.

Mangel på arbejdskraft og skæve arbejdstider

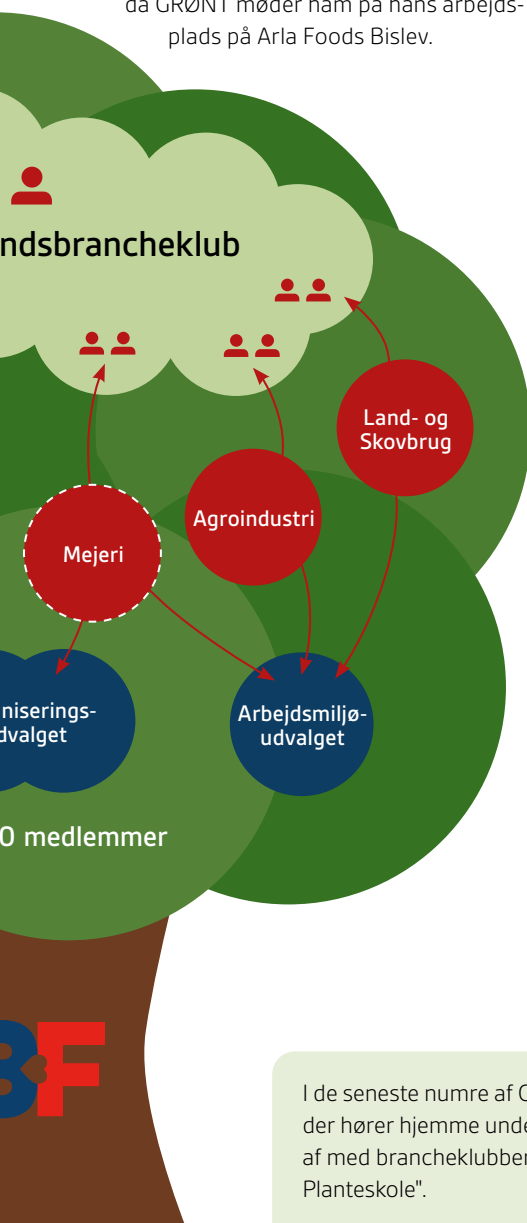
De generelt gode tider i mejeribranchen har også en bagside, som brancheklubbens syv medlemmer ofte diskuterer, når de samles til møder 3-4 gange om året. For manglen på kvalificeret arbejdskraft er stor. Især hos chaufførerne, som klubben også repræsenterer.

"Det er virkelig en stor udfordring at skaffe arbejdskraft. Især på Sjælland er der mangel på chauffører," forklarer Henrik Skaksen.

Samtidig er det hans erfaring, at de skæve arbejdstider kan være en udfordring i forhold til rekrutteringen:

"Jeg har selv erfaret, at vores elever her på mejeriet ikke er så vilde med aften- og weekendvagter. Og så skal vi måske spørge os selv, om vi kører produktionen på den rigtige måde? Det er også sådan en problemstilling, vi som brancheklub kan være med til at bringe videre i systemet."

"Jeg ser branchebestyrelsen som et naturligt bindeled mellem medarbejdere, tillidsfolk, den lokale 3F-afdeling og Den Grønne Gruppe" siger Henrik Skaksen, der er TR på Arla Foods Bislev og formand for Mejeriernes brancheklub.

I de seneste numre af GRØNT har vi besøgt de forskellige brancher, der hører hjemme under Den Grønne Landsbrancheklub. Vi runder af med brancheklubberne for henholdsvis "Mejeri" og "Gartneri og Planteskole".

Branchedage / Årsmøde i Den Grønne Landsbrancheklub

7.-9. februar 2020, Langsøhus, Vestre Ringvej 51, Silkeborg

Mandag den 7. februar

- 10:00: Velkommen
- 10:15: Landsbrancheklubbens beretning ved formand Peter Møller Sjøgren – herunder året der er gået ved formændene for brancheklubberne
- 11:00: Nyt fra Den Grønne Gruppe ved gruppeformand Peter Kaae Holm
- 12:00: Frokost
- 13:00: Nyt fra Folketinget ved folketingsmedlem Christian Juhl (Enhedslisten)
- 14:00: Diverse emner ved forbundssekretær Søren Heisel
- 15:30: Kaffepause
- 16:00: Foredrag ved naturhistorisk konservator, Abdi Hedayat. Han har skeletteret alt fra mus til kaskelothvaler, og han fortæller om det spændende arbejde.
- 18:00: Magasinet GRØNT holder generalforsamling
- 18:30: Middag med hygge

Tirsdag den 8. februar

- 07:30: Morgenmad
- 08:30: Morgensang
- 09:00: Branchetid – her kan du tale og netværke med andre fra din branche og på tværs af de grønne fagområder
- 11:00: Pause
- 11:15: Nyt fra PensionDanmark. Morten Gass fortæller blandt andet om den nye efteruddannelsesportal
- 12:30: Frokost
- 13:30: Tur til Aqua Naturfagscenter
- 17:30: Valg af næstformand
- 18:00: Middag
- 19:30: "Styr lige dit kropssprog" ved Henrik Rasmussen

Onsdag den 9. februar

- 07:30: Morgenmad
- 08:30: Morgensang
- 09:00: Branchetid
- 11:15: Samling i salen
- 11:30: Frokost og hjemrejse

Du kan stadig nå at komme med til årsmødet!

Gør som mere end 100 af dine kolleger i den grønne branche: MELD dig til årsmødet – det er gratis at blive deltage. Og det foregår den 7. - 9. februar 2022 på Langsøhus i Silkeborg. Du skal bare henvende dig i din lokale afdeling. Årsmødet har FIU-nr.: FIU: 2034-22-00-01

Deltager for første gang

Barbara Teresa Cieciora er gartner og relativt nyvalgt tillidsrepræsentant hos gartneriet Alfred Pedersen & Søn ApS i Bellinge syd for Odense.

"Det er første gang, jeg skal med til årsmødet. Jeg håber på at blive bedre klædt på til min dagligdag, hvor jeg er tillidsrepræsentant. Det er en ny ting for mig," siger Barbara Teresa Cieciora, der oprindeligt kommer fra Polen, men tidligere har kørt lastbil i otte år i Tyskland, inden hun landede i Danmark og blev gartner. TR har hun været i et år stid, men på grund af corona har hun indtil videre kun gennemgået TR kursus 1 og 2 og mangler altså 3 og 4.

"Jeg glæder mig også til at få indsigt i vores beslægtede brancher, måske kan vi lære noget ad den vej. Vi er mange udlændinge her, mig selv inklusive. Vi lavede en optælling for nylig. Kun ca 15 er etniske danske ud af 150-160 kolleger," siger Barbara Teresa Cieciora, der taler fem forskellige sprog, hvilket er en stor fordel som tillidsrepræsentant i en branche som den grønne.

"Er man vokset op bag det tidligere jerntæppe, så har man jo ofte et fælles sprog i russisk, og det er en fordel, når en del af kollegerne kommer fra lande som Letland, Litauen og Ukraine."

Men der er også kollegaer fra Eritrea og Tyrkiet.

Jeg opdagede, at vi havde et kæmpe netværk

Louise Sundgaard Christensen har været med til årsmødet tidligere. Hun arbejder i Dyrenes Beskyttelse i et flexjob. Indtil for nylig var hun også Arbejdsmiljørepræsentant for alle medarbejdere i Dyrenes Beskyttelse.

"Jeg regner med at kunne holde mig bedre opdateret, have en finger med dér, hvor det rykker. Og jeg kan godt li' at vi mødes på tværs af brancherne. På den måde bliver vi klogere på, hvad de andre laver, og vi får netværk på tværs af landet," siger Louise Sundgaard Christensen.

Og netop det med netværket, viste sig at være vigtigt og oplysende for Louise Sundgaard Christensen i Dyrenes Beskyttelse: "Sidst jeg var af sted, fandt jeg ud af, at dyrepasserne havde et kæmpe netværk og overenskomst – og hvor stor glæde og gavn dyrepasserne havde af medlemskabet og netværket. Her fik vi argumenterne for, hvorfor man skulle være medlem. Det var en information, man ikke har, hvis man ikke har deltaget," siger Louise Sundgaard Christensen, der glæder sig til at deltage igen i februar.

EFTERUDDANNELSE

2022

Anlægsgartner, greenkeeper og groundsman

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

VIL DU PÅ KURSUS?

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på det kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

VIDEN DER VOKSER

Dyrk dig selv i arbejdstiden, og tag på kursus med løn.

Med jordbrugets kompetencefond sår du frø til fremtiden.

Få støtte til efteruddannelse på overenskomstdækkede virksomheder inden for gartneri, land- og skovbrug, maskinstationer og agroindustri.

Læs mere på dgkt.dk

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles uddannelseskonsulent Lotte Julin Bock på 8740 3412.

DEN GRØNNE KONSULENT TJENESTE

Der er proteiner i græsset

I fremtiden kan proteiner fra dansk græs måske erstatte importeret soja til dyrefoder. Forskningen er nu så langt fremme, at de to første bioraffineringsanlæg har slået dørene op.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Der er proteiner i luften ved afdeling L38 hos Aarhus Universitet i Foulum. Her står universitetets bioraffineringsanlæg, og det er i fuld sving. Store mængder af frisk kløvergræs bliver skovlet ind i maskineriet, og ud i den anden ende kommer et mørkegrønt pulver, der dufter lidt af grønkål og føles som løst jord. Det er græsprotein i sin reneste form. Det kan bruges som proteintilskud i foder til dyr som grise og høns i stedet for soja. Og det kan være en god idé.

"Græs er en klimavenlig afgrøde, som vi allerede har ude på markerne. Der er ingen tvivl om, at vi kan reducere CO²-udslippet ved at bruge græs i stedet for at

Bioraffineringsanlægget udvinder proteiner fra mange forskellige typer græs. Blandt andet lucerne, kløver og rajgræs.

Det mørkegrønne pulver er græsprotein i rendyrket form. Det kan bruges til foder til blandt andet grise og høns.

Bioraffineringsanlæg rykker ud i virkeligheden

I løbet af det seneste års tid har to bioraffineringsanlæg set dagens lys. Det drejer sig om Ausumgaard ved Struer og BioRefine ved Varde. Begge anlæg er opført med støtte fra EU og lokale kræfter. Så allerede nu er de første to skridt taget på vejen mod at erstatte soja med græsprotein.

FN's 17 verdensmål i GRØNT

importere soja," fortæller Morten Ambye-Jensen, der er professor på Aarhus Universitet og står i spidsen for forsøgene på bioraffineringsanlægget i Foulum.

Godt for klimaet

En rapport fra Miljø- og Fødevarerministeriet viser, at det danske landbrug hvert år importerer 1,6 millioner tons sojaskrå, som i alt udleder over seks tons CO². Så det giver god mening at tænke i lokale alternativer for at skrue ned for klimabelastningen. Her er proteiner fra græs en oplagt mulighed.

Udviklingen af græsprotein er allerede startet op i det små. I dag er der to bioraffineringsanlæg på private hænder, som er i stand til at udvinde proteiner af græs. Men der er stadig lang vej, hvis græsprotein skal erstatte import af soja helt.

"Jeg vil skyde på, at vi skal op og have 100 anlæg, hvis vi skal erstatte bare en fjerdedel af sojaimporten. Teknologien er der nu, så nu skal vi bare have flere investorer til at se mulighederne i græsset," siger Morten Ambye-Jensen.

Saften, der bliver trukket ud af græsset undervejs i processen, kaldes brunsaft. Saften bruges lige nu til bioenergi, men den kan videreudvikles til at blive til foder – på sigt endda til mennesker. De tørre græsrester fra processen bliver også lavet om til bioenergi.

I dette nummer kigger vi nærmere på verdensmål 9 "Industri, Innovation og Infrastruktur". Verdensmålet handler blandt andet om at udvikle pålidelig infrastruktur, fremme bæredygtig industri og investere i videnskabelig forskning og innovation. Vi har besøgt Aarhus Universitet i Foulum, som forsker i, hvordan græsproteiner kan erstatte soja som dyrefoder, og så har vi været forbi anlægsgartneriet Buus, som satser på elbiler og elværktøj.

Buus sætter strøm til den grønne udvikling

Siden 2014 har anlægsgartneriets virksomheden haft fokus på elektriske løsninger.

Anlægsgartneriets virksomhed Buus i Aarhus købte de første elbiler tilbage i 2014. Dengang var der ikke så meget fokus på de grønne løsninger endnu, og bilerne kunne kun køre 140 kilometer på en opladning. Men der er sket meget siden da.

I dag har Buus i alt 20 el-varevogne, og de kan køre 350 kilometer på en opladning. Det er rigeligt til at nå ud til kunderne og tilbage igen. Samtidig bruger Buus i høj grad elværktøjer,

som kan lades op med solceller, imens de er i bilerne. Virksomheden begynder efterhånden at høste langsigtede erfaringer med brugen af el-varevogne, og de er gode:

"Rent driftsøkonomisk hænger det faktisk godt sammen. Det er dyrere at købe en elbil, men til gengæld er der lavere afgifter og mindre vedligehold i forhold til dieslbiler," vurderer afdelingsleder Michael Niemann Falkenberg.

Fuldt fokus på uacceptabel adfærd

Mejeriet Arinco i Videbæk har i de seneste år haft succes med at skrue ned for uacceptabel adfærd og op for trivslen hos medarbejderne. Blandt andet takket være et godt samarbejde mellem ledelse, tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Tre procent. Så mange – eller få – af de i alt 400 medarbejdere hos modermælkerstatningsproducenten Arinco oplevede i 2021 "uacceptabel adfærd" på arbejdspladsen. Det viser tallene fra mejeriets seneste trivselsmåling. Bag begrebet uacceptabel adfærd gemmer der sig for eksempel oplevelser med mobning, chikane eller verbale overgreb. I 2013 viste samme måling, at 11 procent af medarbejderne oplevede uacceptabel adfærd på arbejdspladsen.

Afdelingsdirektør Hasse Fensman er derfor godt tilfreds med udviklingen:

"Uacceptabel adfærd kan både være fysisk og psykisk, og vi har længe haft meget fokus på den fysiske del i forhold til sikkerhed. Men i de seneste år har vi også haft succes med enkelte, fokuserede indsatser

omkring det psykiske arbejdsmiljø – og fremover kommer den psykiske trivsel til at fylde endnu mere."

En af nøglerne til den positive udvikling er, at udfordringerne på arbejdspladsen bliver bragt op i SU-udvalget, hvor tillidsrepræsentanter er med til at bestemme, hvad der skal sættes fokus på. Og netop tillidsrepræsentanterne har en vigtig funktion:

"Tillidsrepræsentanterne har ørene på skinnerne på en anden måde, end vi har i ledelsen. Så de kan nemmere opfange, hvis der er noget, vi skal handle på," forklarer Hasse Fensman.

Fokus på (svære) samtaler

Helt konkret udfører Arinco månedlige samtaler med den enkelte medarbejder, hvor der fra 2022 bliver spurgt ind til trivs-

len og egen adfærd. Og i år har alle tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter været på forskellige kurser med fokus på trivsel og arbejdsglæde – blandt andet kursus i psykisk førstehjælp, så de ved, hvordan de skal reagere, hvis en kollega har det svært. De tiltag har givetvis været med til at højne den generelle arbejdsglæde. Det betyder dog ikke, at trivselsarbejdet er færdigt endnu:

"Vi oplever desværre, at nogen ikke anmelder sager om uacceptabel adfærd, fordi de er utrygge ved kollegaers reaktion. Så det har vi meget fokus på, hvordan vi får løst. Og så gør vi også meget ud af understrege, at godt arbejdsmiljø er noget vi taler om," lyder det fra Hasse Fensman.

Få gratis besøg af en arbejdsmiljøkonsulent

Nyt projekt sætter fokus på, hvordan arbejdet den grønne branche kan blive mere sikkert.

Antallet af ulykker i den grønne branche er alt for højt. Det forsøger et nyt samarbejde mellem 3F, GLS-A, BAU Jord til Bord, Landbrug & Fødevarer og SEGES nu at lave om på med en ny indsats.

Samarbejdet har fokus på at sætte arbejdsmiljø på dagsordenen hos både landmænd, gartnerier, maskinstationer og i skovbranchen. Det skal blandt andet ske gennem 50 virksomhedsbesøg, hvor en arbejdsmiljøkonsulent fra SEGES kommer ud og deltager i den årlige arbejdsmiljødrøftelse.

Book et gratis besøg af en arbejdsmiljøkonsulent

Hvis du kunne tænke dig, at få besøg af en arbejdsmiljøkonsulent på din arbejdsplads, så kontakt Helle Birk Domino, der er arbejdsmiljøchef hos SEGES på: hbd@seges.dk eller 21 33 77 30.

Seniorpensionister kan få ekstra penge

Medlemmer med pensionsordning i PensionDanmark, der får tilkendt seniorpension, kan også have ret til en supplerende årlig pension.

Udbetalingen fra PensionDanmark svarer til det beløb, som udbetales ved førtidspension. Det giver medlemmer af 3F på det grønne område et beløb på typisk 60.000 kr. om året, hvis medlemmet får tilkendt seniorpension.

Du kan blive tilkendt seniorpension, hvis:

- du har højest seks år til folkepension
- din arbejdsevne er nedsat til 15 timer om ugen
- du har arbejdet mindst 27 timer om ugen de seneste 20-25 år.

Hør mere om supplerende pension hos PensionDanmarks medlemsrådgivning på 70 12 13 30.

Kandidater blev ikke valgt ind

I GRØNT 6 skrev vi om fire grønne 3F'ere (Bo Niels Rosenberg, Ioan Rusu, Anja Bisp Pedersen og Marc Hast Knudsen), som stillede op til kommunal- eller regionsrådsvalget den 16. november 2021. Det lykkedes desværre ikke for nogen af dem at blive valgt ind i denne omgang.

Kørselsfradraget og befodringsgodtgørelsen stiger i 2022

Skatterådet har fastsat satserne for kørselsfradrag og befodringsgodtgørelse for 2022, og begge satser stiger:

Kørselsfradraget i 2022

Ved kørsel mellem 25 og 120 km: 1,98 kr. pr. km.

Ved kørsel over 120 km: 0,99 kr. pr. km.

Skattefrie befodringsgodtgørelse for kørsel i egen bil

For de første 20.000 km: 3,51 kr. pr. km

Sats for kørsel over 20.000 km: 1,98 kr. pr. km.

Vil din virksomhed annoncere i GRØNT i 2022?

GRØNT har netop opdateret priserne for annoncering. Du kan se de forskellige priser og størrelser i oversigten.

Rabat på jobannoncer

Er du på udkig efter kvalificeret arbejdskraft, så kan du nå ud til 32.000 læsere i den grønne branche ved at annoncere i GRØNT. Husk, at vi altid giver 15 procent rabat på jobannoncer.

Er du interesseret i at annoncere, så kontakt Jette Sternforff-Jessen fra Rosendahls Media-service på 76 10 11 47 eller jsje@stibo.com

	Format 1/1: 180 x 262 mm Format 1/1 til kant: 210 x 297 mm + 3 mm ekstra til beskæring
--	--

1/1 side **8.995,-**

	Tværformat 1/2: 180 x 129 mm Højformat 1/2: 87,5 x 262 mm
--	--

1/2 side **4.995,-**

	Format 1/1: 180 x 262 mm Format 1/1 til kant: 210 x 297 mm + 3 mm ekstra til beskæring
--	--

Bagside **11.995,-**

	Højformat 1/4: 87,5 x 129 mm Tværformat 1/4: 180 x 62,5 mm Tværformat 1/6: 118 x 62,5 mm Tværformat 1/8: 87,5 x 62,5 mm
--	--

1/4 side **2.745,-**

1/6 side **1.975,-**

1/8 side **1.495,-**

Formaterne er angivet i bredde x højde. Alle priserne er excl. moms og baseret på færdigt materiale.

Alt materiale skal leveres færdigt som tryklare PDF-filer.

AKTIVITETSKALENDER / Den Grønne Gruppe 2021

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
Grunduddannelse M1, Offentlige område	10. – 14. januar 2022	Smålandshavet	FIU: 1154-22-00-05
Fælles tværfaglig mejerikonference for tillidsrepræsentanterne i NNF, 3F, HK, EI- Forbundet og Metal	13. – 14. januar 2022	Severin Konference-center	Yderligere info følger
Grunduddannelse M1, kommuner og regioner	31. jan. – 4. feb. 2022	Smålandshavet	FIU: 1154-22-00-01
Årsmøde, Den Grønne Landsbrancheklub	7. – 9. februar 2022	Langsøhus	FIU: 2034-22-00-01
Grunduddannelse M2, Offentlige område	21. – 25. februar 2022	Smålandshavet	FIU: 1254-22-00-05
Grunduddannelse M1, Grøn (hører sammen med FIU: 1256-22-00-02)	28. feb. – 4. marts 2022	Smålandshavet	FIU: 1156-22-00-02
OK-kursus for gartnerier og planteskoler	14. – 15. marts 2022	Langsøhus	FIU: 2034-22-00-04
OK-kursus for agroindustrien	14. – 16. marts 2022	Langsøhus	FIU: 2034-22-00-03
Grunduddannelse M2, kommuner og regioner	14. – 18. marts 2022	Smålandshavet	FIU: 1254-22-00-01
Årsmøde: Landsbrancheklubben for kirke- og kirkegårdsansatte	25. – 26. marts 2022	Langsøhus	FIU: 1999-22-42-01
Grunduddannelse M2, Grøn (hører sammen med FIU: 1156-22-00-02)	28. marts – 1. april 2022	Smålandshavet	FIU: 1256-22-00-02
Netværkskonference	19. – 20. april 2022	Langsøhus	FIU: 1999-22-00-08
Mejerikonference for tillidsvalgte	23. – 24. maj 2022	Langsøhus	FIU: 2034-22-00-05
OK-kursus for gartnere i boligselskaber under DE	9. – 10. juni 2022	Smålandshavet	FIU: 2034-22-00-06
OK og organisering for tillidsrepræsentanter under DAG	5. – 7. september 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-07
OK – Akkordtidskurant – DAG	7. – 8. september 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-08
Opfriskning for SU-medlemmer på GLS-A området	3. – 4. oktober 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-09
OK-kursus for HedeDanmark	6. – 7. oktober 2022	Laugesens Have	FIU: 2034-22-00-10

Husk at sende emner til aktivitetskalenderen til redaktion@dengronneportal.dk

ILLUSTRATION: VALDEFAR